herpy

ORMAR

Speckled Kingsnake

Lampropeltis holbrooki

Lampropeltis holbrooki är en medelstor till stor kungsorm från centrala och södra USA, svart med en liten gulvit fläck på nästan varje fjäll, så att mönstret liknar salt och peppar. Den blir 90-120 cm, äter gnagare, ödlor, grodor och andra ormar och är robust och lätt att sköta. Den hålls enstaka i ett golvterrarium med värmeplats och måttlig luftfuktighet och kan bli över 20 år.

Familj: Colubridae Tidigare namn: *Lampropeltis getula holbrooki; Coronella sayi*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**90-120 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**På dagen och i skymningen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Våtmark och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**21-28 °C**
Värmeplats	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**5-15 ägg**
Inkubation	**60-70 dagar** vid 26-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lampropeltis holbrooki är en kraftigt byggd, helt slät och blank orm. Grundfärgen är svart, och mitt på nästan varje fjäll på ryggen sitter en liten vit eller gul fläck, så att djuret får ett fint, spräckligt "salt och peppar"-mönster. Hos enstaka djur syns svaga spår av tvärband. Mönstret skiljer arten från *Lampropeltis getula*, som har smala, ljusa tvärband.

Vuxna djur är normalt 90-120 cm, och de största når omkring 180 cm. Arten räknades tidigare som en underart av *L. getula*, men är sedan 2009 en självständig art. I hobbyn används namnet därför inte alltid likadant, så det är värt att kontrollera vilken art ett djur faktiskt är innan man köper det.

Djuret är härdigt och tål fångenskap väl. Vid fara skakar det på svansen som en skallerorm, avger illaluktande sekret och avföring och slår ibland ut, men det är normalt lugnt och vänjer sig vid hantering. Hanarna kämpar om territorium genom att pressa varandra mot marken. Arten äter andra ormar, och det präglar hållningen: djuren ska hållas var för sig. Det finns färg- och teckningsvarianter (morfer) i fångenskap. Vägledningen handlar om arten själv, inte om genetik.

Utbredning och livsmiljö

Lampropeltis holbrooki lever i centrala och södra delen av USA, väster om Mississippifloden och öster om den i ett bälte längs Mexikanska golfens kust. Utbredningen går från södra Iowa genom Missouri, Arkansas och Oklahoma till Louisiana, Mississippi och Alabama, och det finns en enstaka isolerad registrering i nordvästra Kentucky. Typlokalen är Hot Springs i Arkansas.

Mot väster når arten västcentrala Texas, och från Nebraska till Texas korsar den sig med *Lampropeltis splendida* i en bred övergångszon. Hur långt västerut den når är oklart.

> **Naturlig utbredning:** USA.

LIVSMILJÖ

L. holbrooki finns i ett brett urval av livsmiljöer och föredrar fuktigare områden än de flesta andra kungsormar: sumpmarker, flodslätter och kanter av vattendrag. Den påträffas också i skog, snår, gräsmark och på åkrar. Den ligger ofta gömd under trädstammar, brädbitar och stenar och i gnagargångar.

Dygnsrytmen är inte närmare beskriven för arten; nära släktingar som *Lampropeltis getula* är mest aktiva på dagen. Under den kalla årstiden går den i vintervila. Födan består av gnagare och andra små däggdjur, fåglar, grodor, ödlor och andra ormar. Bytet dödas genom omslingring.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Det finns lite artspecifik kunskap om skötseln av *Lampropeltis holbrooki*. Siffrorna här är lånade från kungsormar i allmänhet, särskilt *Lampropeltis californiae* och *Lampropeltis getula*, som har samma krav.

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre, för arten är aktiv och utforskar hela terrariet, och djur över 120 cm trivs bäst i 150 × 60 × 60 cm. Ungar bor i ett mindre terrarium eller en ventilerad låda till att börja med och flyttas när de inte längre kan sträcka ut sig och röra sig längs kanten.

Locket ska kunna låsas. Ormen hittar varje svaghet, och ett terrarium med frontöppning och lås eller ett lock med klämmor är det säkra valet. Använd inte tejp.

Bottenmaterialet ska vara jord som håller en måttlig fuktighet. En blandning av 40 % matjord, 40 % kokosfiber och 20 % lekplatssand i ett lager på omkring 10 cm fungerar bra, och ett lager torra löv ovanpå ger gömställen och hjälper till med fuktigheten. Tall och ceder bör undvikas på grund av de aromatiska oljorna. Mata gärna i en separat låda så att djuret inte sväljer bottenmaterial.

Inred med minst två gömslen, ett i den varma och ett i den kalla änden, så små att ormen ligger tätt i dem. Grenar, kork och stenar ger motion. Ta bort avföring dagligen, och byt botten helt var 3:e-4:e månad.

TEMPERATUR

Djuret reglerar sin temperatur genom att flytta mellan varma och kalla platser, så terrariet ska ha en tydlig gradient. Ytan under värmelampan ska vara 29-32 °C, mätt med en infraröd termometer, och den kalla änden 21-26 °C. Använd en halogenlampa över en ljus, platt sten eller en trädbit som solplats, och ett svart gömsle vid värmen som varmt gömsle. Ligger djuret på värmeplatsen långa perioder behöver det mer värme. Använder det den aldrig behöver det mindre.

Stäng av värmen på natten. Temperaturen följer rummet och får gärna sjunka till 18-22 °C, men inte under 18 °C.

Använd aldrig värmestenar. Värmen är för koncentrerad och ger brännskador. Värmemattor kan användas som komplement, men bara med termostat. Placera terrariet bort från fönster där solen kan överhetta det.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 40-60 %, mätt med en digital hygrometer mitt i terrariet. Den är högre i den kalla änden och på natten och lägre i den varma änden, och det är normalt. *L. holbrooki* kommer från fuktigare livsmiljöer än flera av släktingarna och tål den övre delen av intervallet väl, men kall och fuktig luft ska undvikas. Fuktigheten höjs med en sprayflaska, med fuktig sphagnum i gömslet i den kalla änden och med ett lager löv på botten. Ställ fram ett fuktigt gömsle när djuret ska ömsa skinn.

Ställ alltid fram en skål med färskt vatten, så stor att djuret kan lägga sig i den. Blir luften kall och fuktig ska skålen vara mindre eller tas bort några dagar i veckan. Skrubba skålen varje vecka med ett desinfektionsmedel för djur.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och solar sig i naturen. Den klarar sig utan UVB, men UVB rekommenderas för bästa välfärd. Det passar Ferguson-zon 2. Använd ett T5 HO-rör på 5-6 % UVB som täcker omkring hälften av terrariets längd och sitter över den varma sidan. Målet är ett UV-index på 2-3 vid solplatsen. Över nät är avståndet mellan rör och djur 25-30 cm, utan nät 35-45 cm, och det bör kontrolleras med en UV-mätare. Rören byts var 12:e månad.

Komplettera med en kraftig LED-lampa på 6.500 K som täcker det mesta av terrariets längd. Ljuset är tänt omkring 12 timmar, och daglängden anpassas efter årstiden. Det får inte vara ljus på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

L. holbrooki är köttätare och ska ha hela bytesdjur. Möss är standardfoder, och när djuret växer används unga råttor. Variation är viktig: vaktlar, vaktelägg, kycklingar och små ormar kan användas, och en varierad kost gör djuret friskare och mindre kräsen. Mata upptinade, frysta bytesdjur. Det är säkrare, för levande gnagare kan bita och skada ormen. Använd mjuka foderpincett.

Bytesdjurets tjocklek får högst vara 1,5 gånger ormens bredaste ställe, eller omkring 10 % av dess vikt. Utfodringsfrekvens: - Nykläckta: var 5:e-7:e dag. - Unga: var 7:e-10:e dag. - Vuxna: var 10:e-14:e dag.

Blir djuret för fett ska utfodringen vara mer sällan eller bytesdjuren mindre. Hantera inte djuret förrän bulan efter måltiden är borta. En lätt pudring av bytet med kalk och multivitamin då och då förebygger brister. Ge inte frukt och grönt: ormen kan inte smälta växtmaterial.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

L. holbrooki är robust och tolerant. Ge ett nytt djur omkring 2 veckors ro, och börja först hantera när det äter regelbundet. Börja med korta omgångar på högst 5 minuter, och lyft djuret underifrån, med stöd under kroppen. Ett nervöst djur ringlar ihop sig, fräser, skakar på svansen och avger illaluktande sekret och avföring. Det är ett naturligt försvar som avtar med tiden. Bett är ofarliga. Hantera inte djuret när ögonen är blåaktiga och mjölkiga före ömsningen, eller strax efter utfodring. Tvätta händerna före och efter, för kräldjur kan bära på salmonella.

Håll djuren var för sig. Arten äter andra ormar, även artfränder, och unga djur kan äta upp varandra. Vid parning sätts hanen in hos honan under uppsikt, och djuren separeras igen efteråt.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsmognad är inte dokumenterad för arten. Hos nära släktingar sker den normalt efter 2-4 år, och vikt och hull betyder mer än åldern. Hanarna har en längre och bredare svansrot med plats för hemipenisarna. Könet bestäms säkrast med en sond, som bara en erfaren person bör använda. Djuren ska vara fullvuxna och i gott hull innan de sätts i avel.

PARNING

Parningen följer på vintervilan. Temperatur och längd för vintervilan i fångenskap är inte dokumenterade för arten. Djuren ska vara fria från parasiter och i gott hull innan de kyls ner, och matas inte de sista veckorna före vilan så att tarmen är tom. Vatten ska alltid vara tillgängligt. Efter vilan värms djuren gradvis upp och matas väl innan de sätts ihop.

Sätt alltid in hanen hos honan, inte tvärtom, och upprepa introduktionen med ett par dagars mellanrum. Hanarna kämpar om honorna, så håll inte två hanar tillsammans. Mata bara när djuren är åtskilda.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Hos nära släktingar lägger honan äggen en dryg månad efter parningen, ofta efter en ömsning, och kullen är 5-15 ägg. Kullens storlek är inte dokumenterad för *L. holbrooki*. Ge honan en äggläggningslåda med fuktig vermikulit eller sphagnum på den varma sidan. Honan vaktar inte äggen. Hon är utmattad efter äggläggningen och ska ha rikligt med föda för att bygga upp krafterna igen.

INKUBATION

Ta försiktigt ut äggen, och vänd dem inte. Hänger de ihop ska de inte skiljas åt med våld. Lägg dem på fuktig vermikulit i en sluten behållare med ett par små lufthål i locket, och gräv inte ner dem. Vermikuliten ska vara fuktig, men inte så blöt att vatten kan vridas ur. Inkubationen är inte dokumenterad för arten. Siffrorna är lånade från *Lampropeltis californiae*: 26-29 °C, och äggen kläcks efter 60-70 dagar. Kontrollera äggen en gång i veckan för mögel och kollaps, och ta bort dåliga ägg. Ungarna stannar i ägget en dag eller två medan de tar upp gulesäcken. Hjälp inte till med kläckningen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Varje unge sätts för sig i ett litet terrarium eller en ventilerad låda med gömsle, vatten och en värmekälla. Ungar äter upp varandra och får aldrig hållas tillsammans. De stannar i boet omkring en vecka, till första ömsningen, och först därefter erbjuds en nyfödd mus varje vecka; upptinade, frysta djur är säkrast. Djur som inte vill äta kan hjälpas genom att doftsätta musen med en ödla. Växer de ökas bytets storlek och frekvensen gradvis. Vägrar en unge att äta, kontrollera temperaturerna och försök igen efter en vecka.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på fel i uppställningen. De typiska är:

- Fetma vid för stora eller för täta måltider.
- Ömsningsproblem vid för torr luft: ge ett fuktigt gömsle när ögonen blir blåaktiga.
- Brännskador från värmestenar och oskärmade värmelampor.
- Förstoppning vid för låg temperatur, för lite vatten eller intag av bottenmaterial.
- Kvalster och inre parasiter, framför allt hos vildfångade djur. Använd uppfödda djur, och sätt nya djur i karantän.
- Luftvägsinfektion vid för kall eller fuktig luft: djuret andas med öppen mun eller har snuva.
- Bett från levande bytesdjur. Använd upptinade djur.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig kropp och äter regelbundet. Väg djuret varje vecka, för en plötslig viktnedgång är ofta det första tecknet på sjukdom. Kräldjur döljer sjukdom, så sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret inte äter, tappar i vikt, andas med öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.